

GENEZING EN ZIEKENZALVING

Nog steeds genezing

We leven in een tijd waarin genezing van ziekten steeds meer op de kerkelijke agenda worden geplaatst. Steeds meer christenen en kerken (her)ontdekken de gaven van de Geest en daarmee ook de gave van genezing, want Paulus schaaft deze gave in I Kor.12:9-10 onder de gaven van de Geest. In de Bijbel wordt vele malen gesproken over genezing op gebed.

Nergens staat in de Bijbel dat genezing op gebed vandaag niet meer voorkomt. Vaak wordt beweerd dat de wonderen van genezing alleen golden voor de tijd toen het Nieuwe Testament nog niet was voltooid. Omdat nu het Nieuwe Testament is voltooid, hebben wij geen wonderen meer nodig, want aan de Bijbel hebben wij genoeg, zo wordt beweerd. Men grondt dat vaak op een uitleg van I Kor.13:10, waar staat, dat als het volmaakte gekomen is, het onvolkomene, - zoals genezing en bevrijding, profetie en tongentaal -, zal hebben afgedaan. En het volmaakte is dan gekomen in de voltooiing van het Nieuwe Testament. De wonderen en tekenen zijn dan nodig om, zolang de Schrift nog niet voltooid is, Gods werk in de Kerk te bevestigen. Maar nu de Schrift voltooid is, zijn deze wonderen en tekenen niet meer nodig, want God spreekt duidelijk en voldoende door Zijn Woord.

Het probleem met deze uitleg is echter dat het volmaakte niet te maken heeft met de voltooiing van de Schrift, maar met de wederkomst van Christus (I Kor.13:10-12). Dat betekent dat tot dat moment de gave van genezing – en dat geldt voor alle Geestesgaven – gewoon blijft voorkomen in de Kerk. En wie zich verdiept in de kerkgeschiedenis, kan niet anders dan tot de conclusie komen dat in alle tijden genezing heeft plaatsgevonden.

Ziekte

Ziekte hoort niet bij Gods goede schepping, maar is een gevolg van de zondeval. Toen God de wereld had geschapen, was het volmaakt (Gen.1:31). En als God de wereld nieuw zal maken, zal het wederom volmaakt zijn (Opb.21:4). Hoewel ziekte een gevolg is van de zondeval, moeten we voorzichtig zijn om te beweren dat elke individuele ziekte een gevolg is van individuele zonden. Als de discipelen in Joh.9 een blindgeboren man tegenkomen, vragen ze aan Jezus of hij blind is vanwege de zonde, maar Jezus ontkent dat (vs.1-3). Job was een zeer rechtschapen man, en toch werd hij ziek. Niet als een gevolg van zijn zonden, maar omdat God toeliet dat de duivel hem op de proef stelde (Job 1-2).

Het is opvallend dat genezing van ziekte en bevrijding van demonie vaak in één adem worden genoemd in het Nieuwe Testament (Luc.6:18; Hand.19:11-12). Dat betekent niet dat elke ziekte door de duivel of demonen wordt veroorzaakt, zoals soms wel wordt beweerd. De arts Lucas maakt zowel in zijn Evangelie als in zijn boek Handelingen onderscheid tussen 'gewone' ziekte en ziekte die door demonen wordt veroorzaakt (Luc.4:40-41; Hand.5:16). Hoewel een aantal ziekten wordt veroorzaakt door demonen (Job 2:7; Luc.13:10-17; II Kor.12:7), geldt dat niet voor alle ziekten. Soms worden ziekten door God veroorzaakt, maar dan vooral als oordeel en straf (Hand.12:23; I Kor.11:27-32; Opb.2:20-22). Verder kunnen ziekten gevolg van een slecht leefpatroon zijn. Maar vaak zijn er geen directe oorzaken aan te wijzen. Dan is het pure tragiek, dat mensen overkomt, vgl. Luc.13:1-5.

Hoewel een zieke de ziekte als loutering en beproeving kan ervaren, is het opvallend dat de Bijbel niet oproept tot berusting in de ziekte, maar juist oproept tot gebed om herstel en genezing. God zegt dat Hij de Heelmeester is (Ex.15:26) en dat Hij de ziekte uit het midden van het volk Israël zal verwijderen (Ex.23:25). Maar dan moet Israël wel naar Gods wil leven.

In het Oude Testament lezen we enkele malen over genezing van zieken door gebed, zoals Naäman (II Kon.5) en Hizkia (II Kon.20:1-11).

Tijdens het optreden van Jezus worden vele zieken genezen (Mt.9:35-36; Mc.6:53-56; Joh.5:1-18). Reden is dat Jezus met ontferming bewogen is met de lijdende mens. Bovendien is genezing een teken van Gods Koninkrijk dat eens komen gaat. En in dat Koninkrijk zal dan geen plaats voor ziekte en dood meer zijn. Dan is alles volmaakt en vernieuwd. Genezing wijst dus vooruit naar het volmaakte dat in het Koninkrijk komen gaat, en onderstreept daarmee de belofte van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

Als Jezus de opdracht geeft om het evangelie van Gods Koninkrijk (Mt.9:35) te verkondigen, dan belooft Hij dat genezingen als tekenen het evangelie zullen volgen (Mc.16:15-20). We zien dan ook dat onder de eerste christenen genezingen voorkomen (Mc.16:20; Hand.5:16; 19:11-12).

Gave van genezing

Paulus spreekt in I Kor.12 over 'gaven van genezing'. Daarmee wordt bedoeld dat gelovigen genezing als een gave van de Geest kunnen ontvangen. Dat betekent niet dat iedere gelovige deze gave zal ontvangen, zoals ook niet iedere gelovige de gave van onderwijs of bestuur zal ontvangen. Paulus zegt duidelijk in I Kor.10:4-11 dat, '*aan de één wordt door de Geest gegeven..., en aan de ander...krachtens diezelfde Geest, en aan weer een ander...*'. Ook gebeurt het dat een gelovige de gave van genezing als een blijvende bediening kan ontvangen.

Vele gelovigen hebben de gave van genezing niet ontvangen, maar toch kan het gebeuren dat je een zieke mag genezen op gebed. Dan heb je die gave alleen voor dat moment ontvangen. Tijdens Zijn bediening op aarde gaf Jezus de opdracht en de volmacht aan zowel de twaalf discipelen (Mt.10:1,5-8) als de tweeënzeventig volgelingen (Luc.10:1,9) om zieken te genezen. Na Zijn opstanding geeft Hij deze opdracht en volmacht aan al Zijn volgelingen (Mc.16:15-20).

Niet altijd genezing

Hoewel in de loop van de tijd altijd genezingen hebben plaatsgevonden, wordt wel beweerd dat er tijdens de kerkgeschiedenis over het algemeen toch minder genezingen voorkwamen dan in de tijd van het Nieuwe Testament. Dat kan dan verschillende oorzaken hebben.

In de eerste plaats heeft de Kerk vaak de gave van genezing veronachtzaamd. Dan vinden vanzelfsprekend minder genezingen plaats.

In de tweede plaats is in de loop van de tijd de medische kennis behoorlijk toegenomen, waardoor er meer genezingen via de medische weg hebben plaatsgevonden en plaatsvinden. Daardoor kwam minder de nadruk op de dienst van genezing te liggen.

In de derde plaats wordt als reden wel eens aangehaald, dat we ten tijde van Jezus en de apostelen een toename van wonderen en tekenen en van een optreden van engelen en demonen constateren. Zou het kunnen zijn, zo luidt dan de bewering, dat ná het optreden van Jezus en de apostelen de gaven van genezing en bevrijding niet hebben opgehouden te bestaan, maar toch minder vaak voorkwamen en -komen? Dat heeft alles te maken met het bijzondere van de tijd van Jezus en de apostelen, omdat God zich toen opnieuw krachtig openbaarde.

De Joodse overlevering vermeldt dat na de laatste profeten van het Oude Testament de Heilige Geest had opgehouden zich te openbaren door middel van profeten. Maar na bijna vierhonderd jaar treedt de Heilige Geest weer op via profeten, zoals Johannes de Doper, Jezus en de apostelen, en manifesteert de Geest zich dan ook met wonderen en tekenen.

In het laatste Bijbelboek Openbaring, dat spreekt over de tijd voorafgaande aan de wederkomst van Jezus, lezen we ook over een toename van een optreden van engelen (Opb.7:1-3; 8:1-2) en demonen (Opb.9:13-21; 12:7-9; 16:13-14), en een toename van wonderen en tekenen (Opb.11:3-6; 13:11-15). Ook dat heeft alles te maken met die bijzondere tijd vlak voor Jezus' wederkomst. Of deze derde en laatste reden op feitelijkheid en waarheid berust, is nog maar de vraag. Maar wat we wel constateren, is dat in tijden van opwekkingen, die door heel de kerkgeschiedenis van tijd tot tijd hebben plaatsgevonden, er een toename van wonderen en tekenen, en dus ook van genezingen is geweest.

Dat het aantal wonderen van o.a. genezing net zo vaak, of nog vaker, zou plaatsvinden in de tijd ná het Nieuwe Testament, wordt gebaseerd op Joh.14:12, waar Jezus zegt dat zijn volgelingen nog 'grotere werken' zouden doen dan Hij had gedaan. Dan wordt beweerd dat het aantal wonderen en genezingen is toegenomen, omdat Jezus gedurende de kerkgeschiedenis meer volgelingen had die wonderen en tekenen konden verrichten dan ten tijde van het Nieuwe Testament, die wonderen en tekenen konden verrichten, en daardoor vonden er ook meer wonderen plaats. Het aantal wonderen kan wel zijn toegenomen, maar je kunt in ieder geval niet beweren dat de volgelingen van Jezus meer spectaculaire wonderen en tekenen zouden verrichten dan Jezus zelf, want kan iets meer spectaculair zijn dan de wonderen van onmiddellijke genezing en bevrijding en zelfs dodenopwekking die Jezus verrichtte?

Hoewel je Joh.14:12 kunt uitleggen door te zeggen dat het aantal wonderen is toegenomen, is ook een andere uitleg mogelijk. Met 'grotere werken' kan ook worden bedoeld de wonderen en tekenen die zullen plaatsvinden ná de kruisdood en de opstanding van Jezus. Pas in het licht van het volbrachte werk van Christus in zijn kruisdood en opstanding wordt de volle omvang en betekenis van de wonderen en tekenen duidelijk. De werken worden pas groter, nadat Jezus 'tot de Vader is gegaan', dus na zijn kruisdood en opstanding. Zien we bij de discipelen pas ook niet na kruisdood en opstanding duidelijkheid komen wie Jezus werkelijk was (Mt.16:20-23; Luc.18:31-34; Joh.16:12-13; 20:8-9)?

Genezing claimen

In onze tijd worden in bepaalde charismatische kringen vele wonderen en genezingen geclaimd. De vraag is echter of bij al die genezingen die geclaimd worden wel sprake van genezingen kan zijn. Het blijkt wel eens aan bewijs van genezingen te ontbreken, zoals schriftelijke verklaringen van medici over wonderbaarlijke genezingen.

Wat ook wel voorkomt zijn gedeeltelijke genezingen, bijvoorbeeld dat de pijn of kwaal verminderd is, maar er nog wel zit. Of dat genezing in etappes gaat: elke keer als je bidt om genezing, neemt de pijn of kwaal af. Ook komt het voor dat de ziekte of kwaal na gebed om genezing voor korte tijd verdwenen is, maar zich later weer in alle hevigheid aandient. Dan wordt vaak gezegd dat men moet volharden in gebed om genezing, en dat men geloof moet blijven tonen bij gebed om genezing.

Hoewel ik het vóórkomen van gedeeltelijke genezingen niet kan en wil uitsluiten, vind ik het element van gedeeltelijke genezingen niet zo gauw terug in de Bijbel. Als daar mensen worden genezen, vindt dat onmiddellijk en volledig plaats (Mt.8:1-4; Hand.3:1-10). Soms wordt als bewijsplaats voor gedeeltelijke genezingen verwezen naar Mc.8:22-26, waar Jezus een blinde man, na twee keer de handen opgelegd te hebben, geneest. Maar ook hier is in feite sprake van onmiddellijke en volledige genezing, omdat het tweemaal handen opleggen meteen na elkaar plaatsvond. Maar het kan best zijn, dat in de tijd van de Bijbel wel

gedeeltelijke genezingen plaatsvonden, maar gewoonweg niet werden beschreven, of vielen onder de algemene noemer dat zieken werden genezen, zoals mogelijk in Mt.9:35.

Functionele en organische ziekten

Hoe komt het eigenlijk dat er gedeeltelijke en niet-onmiddellijke genezingen plaatsvinden? Bij genezingen wordt vaak geen onderscheid gemaakt tussen functionele en organische ziekten. Een functionele ziekte is een ziekte waarbij het orgaan zelf gezond is, maar niet goed functioneert. Vaak zijn functionele ziekten moeilijk 'grijpbare' ziekten, waarvan de mogelijk fysieke oorzaak niet makkelijk te achterhalen is. Te denken valt aan ziekten zoals chronische rugklachten, langdurige vermoeidheid of overspannenheid. Aan functionele ziekten zit vaak een psychische component verbonden.

Een organische ziekte is een ziekte waarbij het orgaan zelf ziek of aangetast is of zelfs helemaal niet functioneert. Infecties, hartaanvallen, galstenen, hernia's, verschoven wervels, allerlei soorten kanker, gebroken beenderen, aangeboren afwijkingen en scheuren in de weefsels behoren alle tot de categorie van organische ziekten. Kan het zijn dat bij functionele ziekten vaker sprake is van gedeeltelijke en/of niet-onmiddellijke genezing dan bij organische ziekten en daarmee een verklaring kan zijn van het vóórkomen van gedeeltelijke en/of niet-onmiddellijke genezingen?

Zouden gedeeltelijke en/of niet-onmiddellijke genezingen van functionele ziekten ook niet te verklaren zijn door het zelfherstellend vermogen van het lichaam, of door het psychisch welbevinden van de patiënt, omdat hij zich in een context van verwachting en aandacht bevindt bij gebedsgenezing? Natuurlijk heeft gebed zijn invloed, maar we moeten niet de herstellende kracht van ons eigen lichaam en geest onderschatten bij genezing.

Natuurlijk komen genezingen van organische en functionele ziekten voor, maar ik denk dat we voorzichtig moeten zijn en dat we genezingen altijd medisch moeten toetsen. Ik heb met en voor vele zieken gebeden om genezing, en daarbij regelmatig ziekenzalving toegepast. Mijn ervaring leert dat op gebed vaak mensen zijn genezen van verschillende soorten hoofdpijn of andere functionele ziekten, maar regelmatig keerden na enige tijd de klachten toch weer terug. Eénmaal heb ik bij iemand met een ongeneeslijke vorm van leukemie de ziekenzalving toegepast. De artsen hadden hem nog drie maanden gegeven, maar na de ziekenzalving heeft hij nog drie jaar geleefd. De artsen stonden voor een raadsel. De ziekte was niet verdwenen, maar blijkbaar toch een halt toegeroepen. Hierbij was geen sprake van onmiddellijke en volledige genezing, maar toch heeft de zieke altijd beweerd dat God door de ziekenzalving hem drie jaar extra had gegeven. Uiteindelijk is hij wel aan de ziekte overleden.

Lijden en gebrokenheid

We moeten ook niet vergeten dat we leven in een tijd, waarin alles maakbaar en perfect moet zijn. En dat geldt dus ook voor onze gezondheid. We willen allemaal zo lang en zo goed mogelijk gezond blijven, en dat is ook begrijpelijk. Maar zou dat de aandacht voor gebedsgenezing niet mede bepalen?

En durven wij daarnaast het lijden en de gebrokenheid nog te accepteren? Hoewel de Bijbel oog heeft voor gebedsgenezing en daartoe ook oproept, heeft de Bijbel ook oog voor gebrokenheid en lijden. Lang niet iedereen werd in de tijd van de Bijbel genezen. Toen Jezus in Betesda was, waren daar vele zieken en verlamden. Toch genas Hij maar één zieke. Aan de meesten ging Hij voorbij (Joh.5:1-9). Paulus heeft verschillende zieken mogen genezen (Hand.19:11-12), maar zelf werd hij niet genezen van de doorn in het vlees (II Kor.12:7-9), en ook werden Trofimus (II Tim.4:20) en Timotheüs (I Tim.5:23) niet genezen. En uiteindelijk is

iedereen die door gebed genezen is gestorven, wellicht opnieuw door ziekte. Ik ben ervan overtuigd dat God nog steeds op gebed geneest, maar het is goed om kritisch de genezingen door medici te laten toetsen. Jezus gaf de tien melaatsen de opdracht om zich aan de priesters te laten zien, die de genezing moesten vaststellen (Luc.17:11-14).

Ziekenzalving

Op twee plaatsen in het Nieuwe Testament wordt de zalving van zieken genoemd: Mc.6:13 en Jac.5:14. Hetgeen Jacobus vermeldt als gebruik in de eerste christengemeenten, kwam al voor bij Jezus. Waarschijnlijk gaat de opdracht van Jacobus aan oudsten om zieken te zalven al terug op een opdracht die Jezus gaf aan Zijn discipelen in Mc.6:13 *‘En zij dreven vele boze geesten uit en zalfden vele zieken met olie en genazen hen’*. Als Jacobus spreekt over ziekenzalving, doet hij dat in de context van het gebed. Zalving met olie is een onderdeel van gebed om genezing.

Eigenlijk spreekt Jacobus over drie vormen van gebed:

a) *“Heeft iemand onder u leed te dragen? Laat hij bidden”* (vs.13a). Leed dragen duidt hier niet op ziekte, maar op moeilijke omstandigheden in het algemeen, zoals vervolgingen (vgl. Ps.50:15). Gelovigen mogen hun nood bij God brengen.

b) *“Is iemand blij te moede? Laat hij lofzingen”* (vs.13b). Gelovigen mogen God ook aanbidden en danken om wie Hij is en wat Hij geeft aan zegeningen. Zingen is twee keer bidden, heeft de Kerkvader Augustinus ooit gezegd (vgl. Ef.5:19-20).

c) *“Is er iemand bij u ziek? Laat hij dan de oudsten der gemeente bij zich roepen, opdat zij over hem een gebed uitspreken en hem met olie zalven in de naam des Heren. En het gelovige gebed zal de lijder gezond maken, en de Here zal hem oprichten. En als hij zonden heeft gedaan, zal hem vergiffenis geschonken worden. Belijdt daarom elkander uw zonden en bidt voor elkander, opdat gij genezing ontvangt. Het gebed van een rechtvaardige vermag veel, doordat er kracht aan verleend wordt”* (vs.14-16).

Om de kracht van het gebed te onderstrepen noemt Jacobus als voorbeeld de profeet Elia die had gebeden om droogte en regen en daarin werd verhoord (vs.17-18). Ziekenzalving blijkt dus een onderdeel van gebed om genezing te zijn, en dat zal ook het geval geweest zijn in Mc.6:13. We zullen vs.14-16 wat gerichter bespreken om te ontdekken wat er eigenlijk wordt bedoeld.

**Is er iemand bij u ziek?*

In de Rooms Katholieke Kerk wordt de ziekenzalving, - ook wel het laatste oliesel genoemd -, toegepast bij iemand die terminaal of stervende is. Maar daar spreekt de tekst niet over. Wel is de zieke in vs.14 ernstig ziek, omdat hij niet in staat is naar de oudsten of ouderlingen te gaan, maar hen bij zich laat komen. Het woord ‘ziek’ (*astheneoo*) kan duiden op een dodelijke ziekte, maar het kan ook een ruimere betekenis hebben: ziek of zwak. De betekenis is dus neutraal en kan duiden op allerlei soorten ziekten, zowel fysiek als psychisch.

**Laat hij dan de oudsten der gemeente tot zich roepen*

Hoewel God de gave van genezing toebedeelt aan wie Hij wil, worden hier specifiek de oudsten of ouderlingen van de gemeente aangewezen. In alle gemeenten werden oudsten als geestelijke leiders en opzieners aangesteld (Hand.14:23; I Tim.3:1-7). In de vereisten voor het ouderlingschap in I Tim.3 wordt de gave van genezing niet genoemd. Daarom is het waarschijnlijk dat de oudsten, die bij de zieke worden geroepen, niet op grond van een

individuele geestelijke gave van genezing handelen, maar op grond van hun gezag en autoriteit als leiders van de gemeente.

**Opdat zij over hem een gebed uitspreken*

De oudsten komen samen om voor de zieke te bidden. Waarschijnlijk ging dat bidden gepaard met handoplegging, omdat er staat dat zij ‘over hem’ een gebed uitspreken. Hoewel gebed om genezing niet altijd met handoplegging gepaard hoeft te gaan, komt het in de Bijbel wel enkele keren gecombineerd voor. Zo legden Jezus (Luc.4:40) en de discipelen (Hand.9:17-18; 28:8) zieken de handen op. Jezus geeft ook in het zendingsbevel aan dat zieken de handen opgelegd kunnen worden (Mc.16:17-18). De kracht van genezing zit niet in de hand, maar de hand symboliseert de genezende kracht van God. In de Bijbel wordt vaak over Gods hand gesproken als een symbool van kracht (Ps.119:73; Ps.136:11-12).

**En hem met olie zalven in de naam des Heren*

Het gebed om genezing vindt dus plaats onder handoplegging, met oliezalving én in de naam van de Heer. Met de naam van de Heer wordt de naam van Jezus bedoeld, omdat de Bijbel oproept om te bidden in de naam van Jezus (Joh.15:14; Kol.3:16-17). Met de uitdrukking ‘in de naam van Jezus’ wordt bedoeld dat niet alleen gehandeld wordt in de tegenwoordigheid en de kracht van Jezus, maar ook op grond van Zijn offer op Golgotha. Genezing is alleen mogelijk door Jezus.

Naast handoplegging vindt dus oliezalving plaats. Net als bij handoplegging zit de kracht niet in de olie, maar symboliseert de olie de kracht van God. Hoewel olie in de tijd van het Nieuwe Testament werd gebruikt als middel tegen spierpijn, huidaandoeningen, hoofdpijn en wonden, – de barmhartige Samaritaan gebruikte olie om de wonden van overvallen man te verzachten (Luc.10:34) -, wordt het door Jacobus niet in de betekenis van een medicijn gebruikt.

Veeleer is de olie een teken van de Heilige Geest en van heiliging. In het Oude Testament werden koningen, profeten en priesters met olie gezalfd, waarbij zij geheiligd werden, d.w.z. apart gezet voor (de dienst aan) God. Tevens ontvingen zij daarbij de Heilige Geest om hun dienst met zegen te kunnen vervullen. Zo wordt David tot koning gezalfd met olie en ontvangt hij de Heilige Geest (I Sam.16:13). Jezus wordt de Christus genoemd, omdat Hij gezalfd is met de Heilige Geest (Jes.61:1; Luc.4:14-19). *Christus* is Grieks en betekent namelijk ‘gezalfd’.

Doordat de zieke gezalfd wordt met olie, wordt de zieke niet alleen toegewijd, geheiligd of apart gezet voor God, maar de genezing vindt ook plaats door de kracht van de Heilige Geest. Het is God die door Zijn Geest mensen geneest. De gave van genezing is een gave van de Geest. Welk soort olie wordt gebruikt is niet zo wezenlijk. In de Bijbelse tijden werd olijfolie gebruikt. Dat kan ook vandaag, maar het kan ook babyolie zijn.

**En het gelovige gebed zal de lijder gezond maken en de Here zal hem oprichten*

Hier wordt de verhoring van het gebed om genezing duidelijk onderstreept. Bij een oppervlakkig lezen lijkt het erop dat genezing altijd volgt op gebed, maar dat geeft tegelijk de spanning met de praktijk aan, omdat niet iedereen wordt genezen, noch in de Bijbel niet, noch in onze tijd. Dan wordt wel eens beweerd dat het gelovige gebed, hetzij van de zieke, hetzij van de oudsten, niet gelovig genoeg was. Maar wie kan zeker weten dat God de zieke zal genezen? Dat kun je alleen zeker weten als je een bijzondere openbaring van God ontvangen hebt dat de zieke zal genezen, vgl. Hand.9:10-18. Anders wordt het overspannen geloof en dat is geen geloof meer, maar menselijke krampachtigheid.

Geloof heeft altijd te maken met vertrouwen. Je stelt je vertrouwen op God in de wetenschap dat Hij almachtig is en zieken kan genezen. Je mag vragen of God Zijn beloften, ook met betrekking tot genezing, wil waarmaken. Uiteindelijk is het, zoals Jezus bad in de Hof van Getsemane, *'niet mijn wil, maar Uw wil geschiede'*. De Heer blijft namelijk soeverein in Zijn handelen. Niet iedereen die om genezing bad, heeft genezing ontvangen, nu niet en ook in de Bijbelse tijd niet.

Opmerkelijk is dat de Griekse woorden die voor 'gezond maken' (*sooizoo*) en 'oprichten' (*egei-roo*) worden gebruikt een dubbele betekenis hebben. *Sooizoo* kan naast 'gezond maken' in de betekenis van genezing, ook 'redden' in de betekenis van 'eeuwig behoud' hebben; en *egei-roo* kan naast 'oprichten' in de betekenis van genezing ook 'opwekken' in de zin van opstanding uit de doden betekenen. Jacobus zou dus zowel kunnen spreken over het letterlijk genezen worden van de ziekte, als meer geestelijk dat men door het sterven (aan de ziekte) het eeuwige leven binnengaat. Dan heeft als het ware genezing door de dood heen plaatsgevonden. Zou Jacobus deze beide woorden met dubbele betekenis heel bewust gebruiken om duidelijk te maken dat niet iedereen letterlijk genezen wordt, maar wel geestelijk genezen wordt? Mijn ervaring bij ziekenzalving is dat lang niet iedereen lichamenlijk wordt genezen, maar wel dat iedereen vrede en zekerheid van Gods liefde en redding ervaart.

**En als hij zonden heeft gedaan, zal hem vergiffenis geschonken worden*

Al eerder is gesteld dat niet elke individuele ziekte wordt veroorzaakt door individuele zonden. Dat suggereert Jacobus ook niet. Hij zegt: 'En gesteld dat hij zonden heeft gedaan...'. Dat betekent dat het een mogelijkheid is, en geen noodzakelijkheid. Jacobus wil duidelijk maken dat bij een zieke een bepaalde zonde aanwezig kan zijn die hetzij de ziekte veroorzaakt heeft hetzij de genezing belemmert. In I Kor.11 legt Paulus een relatie tussen het vóórkomen van ziekte en zelfs overlijden vanwege zonden in de gemeente (vs.27-30). In Joh.5:14 zegt Jezus tegen de man die hij na 38 jaar ziekte genezen heeft: "Gij zijt gezond geworden; zondig niet meer, opdat u niet iets ergers overkome". Blijkbaar was de man ziek geworden, doordat hij gezondigd had. Jezus kon in Nazareth veel minder genezingen, - er wordt gesproken over 'enige zieken' -, verrichten dan gebruikelijk vanwege de zonde van ongeloof (Mc.6:5-6). Maar als de zonden worden beleden, wordt vergeving geschonken, immers "als iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de rechtvaardige; en Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor die der gehele wereld" (I Joh.2:1-2).

**Belijdt daarom elkander uw zonden en bidt voor elkander, (op)dat gij genezing ontvangt*

De zieke mag, indien hij gezondigd heeft, zijn zonden belijden tegenover de oudsten. De oudsten mogen in Jezus' naam de zieke zijn zonden vergeven (Joh.20:23). Dan kan de zieke genezen worden, omdat de oorzaak of de belemmering van de ziekte is weggenomen. Maar het belijden van zonden geldt niet alleen voor de zieke. Ook de oudsten moeten, indien zij gezondigd hebben, hun zonden belijden, want anders kunnen hun zonden een belemmering voor genezing zijn. Jacobus zegt duidelijk dat men *elkaars* zonden moet belijden en voor *elkaar* moet bidden. Dat is dus wederzijds. Als de oudsten aan de zieke vragen naar mogelijke zonden die genezing in de weg staan, dan moeten zij vragen of God de zieke wil duidelijk maken welke zonden beleden moeten worden. Er moet niet koste wat kost gewroet worden in iemands leven of verleden. Het is de Heilige Geest die (in het hart) overtuigt van zonde (Joh.16:8).

**Het gebed van een rechtvaardige vermag veel doordat er kracht aan verleend wordt*

Jacobus onderstreept de kracht van gebed, hetgeen blijkt in genezing. Een rechtvaardige is een ander begrip voor een christen, want een christen is gerechtvaardigd door het bloed van Jezus (Rom.5:1). Tegelijk gebruikt Jacobus dit begrip om erop te wijzen dat een christen rechtvaardig moet leven naar Gods wil, m.a.w. de gelovige moet in het reine zijn met God, bijvoorbeeld door zonden te belijden, zoals hierboven reeds is benadrukt.

Het gebed vermag veel, doordat er kracht aan verleend wordt. De kracht van het gebed zit hem niet in degene die bidt, of in de handoplegging of oliezalving, maar in God, die het gebed verhoort. God handelt op grond van geloof, maar altijd uit genade of vrije gunst. Bovendien vermag het gebed niet alles, maar veel, en dat onderstreept nog eens dat niet op elk gebed om genezing ook genezing volgt.

Maar ik ben ervan overtuigd dat, als christenen gebed om genezing en ziekenzalving meer zouden toepassen, er ook meer genezingen zouden kunnen plaatsvinden, want het gebed vermag veel. Bovendien wordt ziekenzalving vaak toegepast als de zieke is 'uitgedokterd'. Maar waarom zou de zieke niet al bij het begin van de ziekte of de diagnose de oudsten inschakelen om hem te zalven met olie? Daarmee hoeft niet voorbij te worden gegaan aan de medici, want ook hun kennis komt uiteindelijk van God en ook in de Schrift wordt de medische wetenschap ingeschakeld (Jer.30:13; Mc.5:26; I Tim.5:23; Kol.4:14).

Praktische uitvoering

Wezenlijk is dat de zieke zelf om het gebed om genezing vraagt, al dan niet gepaard gaand met handoplegging en/of oliezalving. Het is tenslotte de zieke die de oudsten bij zich laat komen. Dat neemt niet weg dat de oudsten of anderen de zieke mogen wijzen op het gebed om genezing, de ziekenzalving en de handoplegging.

Dan wordt een afspraak gemaakt met de zieke voor het gebed om genezing, waarbij minimaal twee oudsten aanwezig zijn. Verder mogen ook anderen erbij zijn, zoals gemeenteleden of familieleden, mits de zieke dat wil en aan kan. Dan wordt in een kringgebed gebeden om genezing, kunnen enkele lofliederen worden gezongen, wordt Jac.5 gelezen en uitgelegd, is er ruimte voor eventuele belijdenis van zonden, en vervolgens wordt de zieke onder handoplegging en met zalving van olie op het voorhoofd gebeden om genezing met bijvoorbeeld de volgende bede: "*N.N., ik zalf u in de naam van Jezus, opdat u de zalving van de Heilige Geest zult ontvangen, tot heling van al uw zwakheden, naar ziel, geest en lichaam*". Dan kan worden afgesloten met dankgebed. Soms wordt bij de ziekenzalving ook het avondmaal gevierd. Nadat de zieke is gezalfd, zal nadien pastorale zorg moeten worden verleend, zeker als geen genezing heeft plaatsgevonden.

Heel belangrijk bij de dienst van genezing is de houding van oprechte bewogenheid en ontferming die ook Jezus had ten opzichte van zieken (Mt.14:14; 20:34). Ik ben ervan overtuigd dat God niet alleen genezing wil schenken op geloof, maar ook op ontferming. Geloof en ontferming zijn in die zin onlosmakelijk met elkaar verbonden.

De dienst van genezing is een taak en verantwoordelijkheid van de plaatselijke gemeente. Omdat deze dienst en de ziekenzalving vaak veronachtzaamd is, zijn zieken vaak uitgeweken naar gebedsgenezers of genezingsdiensten. Wellicht zijn zij een onbetaalde rekening van de kerk. Ik pleit voor een herstel van de ziekenzalving in de plaatselijke gemeente, en ik geef de voorkeur aan de ziekenzalving bij de zieke thuis, zoals Jac.5 dat beschrijft. Ik keur de gang naar gebedsgenezers of genezingsdiensten niet af, maar ik zou de vraag stellen of men ook de ziekenzalving in de plaatselijke gemeente heeft overwogen en toegepast (Rom.8:37-39; Kol.1:15; I Pt.5:8-9).

Januari 2009
Ds.K.Kruithof